

*Sociaal Fonds Vohi – Icoba,
Finale Dag 'Agressie? Speel erop in!'
Brabant, Leuven, 14 december 2017*

MEER AAN DE HAND? ... MEER AAN TE DOEN?

Werken aan herstel met
de herstelpiramide

johan.deklerck@gmail.com

*Sociaal Fonds - Vohi - Icoba,
Finale Dag 'Agressie? Speel erop in!'
Brabant, Leuven, 14 december 2017*

1. INLEIDING

2. LEVENSTROOM EN DESTRUCTIEF RECHT

3. HERSTEL, EEN DUBBEL SPOOR

4. HERSTEL, VAN HERFST NAAR LENTE

5. DE HERSTELPIRAMIDE

johan.deklerck@gmail.com

1. INLEIDING

* achtergrond:

. *KU Leuven (onderzoek en doctoraat) en zelfstandig expert
. bemiddeling: Master Européen en Médiation: Sion, CH, 2000-2010);
Master en Médiation: Université du Luxembourg, Université de Fribourg
(CH), HES-SO, Genève (CH)*

* herstel: brede en fundamentele benadering

. *herstel van de vrijheid
. verleden kunnen afronden voor een nieuwe "lente"
. ontmoeting als sleutel*

* existentiële benadering (belevings- en ervaringskant)

johan.deklerck@gmail.com

VAN ALLEDAAGS NAAR EXISTENTIEEL

"De enige gedachten die ik heb, zijn van Nicholas, Ian en jij" * *"Ik ben doodsbang. Ik moest je gewoon vertellen dat ik echt van je hou, altijd."* *
"Bel me alsjeblief zodra je op kantoor bent. Ik moet weten dat je okee bent." * *"Schat, ik wil je vertellen hoeveel ik van je hou. Ik ben ongerust. Ik wil je niet verliezen nu ik je terug heb. Je betekent alles voor me. Je hebt mijn hele hart en mijn hele leven. Ik hou zoveel van je."* * "Ik weet dat je in een nieuwe relatie zit en dat je niet om mij geeft. Maar voor het geval er iets gebeurt, weet dat ik van je hou, schat. Ik mis je. Vaarwel". *
"Ben je okee?" * "Waar ben je?" * *"BEL MIJ NU!"* ...

Wikileaks, 573.000 sms- en pager-berichten verstuurd in de 24 uur rond de aanslagen van 11 september 2001 in de VSA

* De meeste mensen functioneren binnen het alledaagse

* Bij extreme omstandigheden "dalen we af" naar het existentiële niveau

johan.deklerck@gmail.com

*Sociaal Fonds - Vohi - Icoba,
Finale Dag 'Agressie? Speel erop in!'
Brabant, Leuven, 14 december 2017*

1. INLEIDING

2. LEVENSTROOM EN DESTRUCTIEF RECHT

3. HERSTEL, EEN DUBBEL SPOOR

4. HERSTEL, VAN HERFST NAAR LENTE

5. DE HERSTELPIRAMIDE

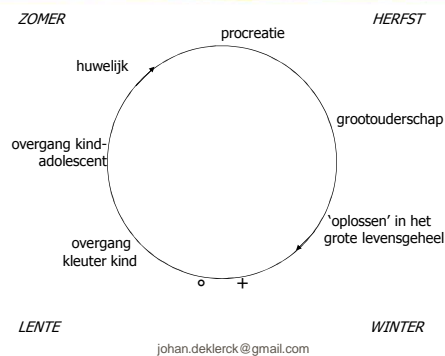
johan.deklerck@gmail.com

EVEN NADENKEN

"Wat uit je privé-leven bezette je gedachten, je gevoelens in de voorbije maand, en maakte het concentreren op je werk moeizaam, of zelfs onmogelijk?"

johan.deklerck@gmail.com

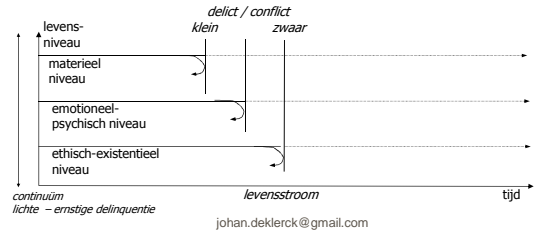
DE CYCLUS VAN HET LEVEN

LEVENSSSTROOM

delinquentie / conflict: stop in de levensstroom

- *delinquentie als materieel, emotioneel, existentieel desintegratieproces*
- *een stop in de levensstroom -> vrijheidsverlies*
- *existentiële volwassenheid*

LEVENSSSTROOM

slachtofferervaringen en ouderschap

VERLIES VAN DE VRIJHEID:

- . *"gijzeling", mentale gevangenisneming (blokkade)*
- . *vrijheid als een van de hoogste menselijke goederen*
- . *blokkade in de levensstroom: existentiële integratie en narratieve identiteit*

UITING:

- . *dialectiek tussen slachtofferervaringen en ouderschap*
- . *pijn die niet verteert, composteert blijft woekeren*
- . *dit kan bewust en/of onbewust gebeuren ("psychisch abces")*
- . *leidt tot destructief recht (puberteit en roulerende rekening)*
- . *toepassingsveld: micro, meso, macro*

johan.deklerck@gmail.com

Slachtofferschap, leed

DESTRUCTIEF RECHT (I. Boszormenyi-Nagy) (1)

- * begrip uit de familiale therapie (I. Boszormenyi-Nagy)
- * relatie en loyaliteit tussen ouders en kinderen centraal
- * existentieel recht op liefde, warmte, geborgenheid,...
- * niet vervuld? -> destructief recht
- * doel: de nul-rekening maken van een pijnlijk verleden
- * destructief recht richt zich op ouders, significante derden

johan.deklerck@gmail.com

Slachtofferschap, leed

DESTRUCTIEF RECHT (verder uitgewerkt) (2)

- * is een *normaal* basismechanisme in de menselijke interactie:
 - . *onvriendelijk -> ik ook*
 - . *agressief benaderd in het verkeer -> ik ook*
 - . *te veel werk -> vervreemding bedrijfsgoederen*
 - . *te duur -> ontsnappen aan betaling*
- * van 'subtiel' (bv. onvriendelijk) tot 'totaal' (bv. vechtscheiding)
- * een alledaags, permanent en ononderbroken proces
- * vormen: keten, opkropping, escalatie (P. Patfoort, 2008)
- * doorbreken: pijnverwerking, menselijke ontmoeting

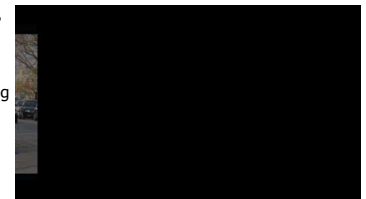
johan.deklerck@gmail.com

Het verhaal van Brechtje

"ik ben niet gek" (klasse.be)

Bekijk de *video* (4):

- . blokkades in de levensstroom?
- . pijn blijft, bewust of onbewust
- . destructief recht?
- . internaliserend probleemgedrag
- . puber wordt 'rechter'
- . omgang met pijn
- . existentiële schuld
- . ontmoeting als antwoord

johan.deklerck@gmail.com

NIET VERGETEN:

- * *Pijnervaringen leiden tot het verlies van vrijheid: een stop in onze levensstroom*
- * *Ze geven ons een 'vrijkaart' om hetzelfde te doen. Dit is niet de juiste weg: destructief recht*
- * *Ze leiden van slachtoffer- naar daderschap*
- * *Werken aan herstel als antwoord*

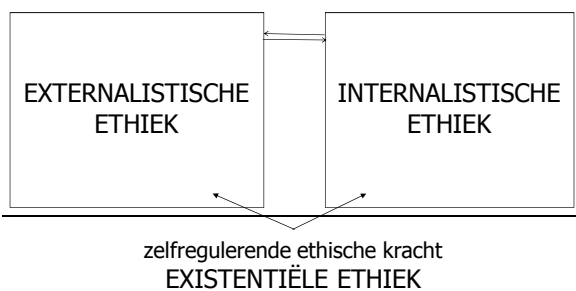
johan.deklerck@gmail.com

*Sociaal Fonds - Vohi - Icoba,
Finale Dag 'Agressie? Speel erop in!'
Brabant, Leuven, 14 december 2017*

1. INLEIDING
2. LEVENSTROOM EN DESTRUCTIEF RECHT
- 3. HERSTEL, EEN DUBBEL SPOOR**
4. HERSTEL, VAN HERFST NAAR LENTE
5. DE HERSTELPIRAMIDE

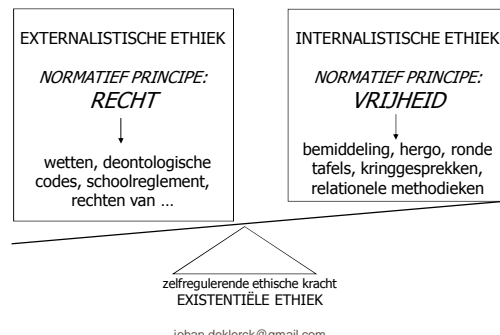
johan.deklerck@gmail.com

ÉÉN EXISTENTIËLE ETHIEK, TWEË UITINGEN

johan.deklerck@gmail.com

ÉÉN EXISTENTIËLE ETHIEK, TWEË UITINGEN (2) onevenwicht in onze samenleving

johan.deklerck@gmail.com

PROBLEMGEDRAG: EEN DUBBELE AANPAK

- * dubbel spoor uit één existentiële bron
- * spoor 1: *recht* doen, *recht* spreken
 - . reglementeringen, afspraken toepassen, sanctioneren
 - . sanctie(beleid) door opvoeder, leerkracht, directeur, raden
 - . 'juridisering': uitbreiding van 'externalistische ethiek' (impassé)
- * spoor 2: het herstel van de *vrijheid*
 - . relaties herstellen, kwetsingen herstellen
 - . cirkels van destructief recht doorbreken
- * herstel van evenwicht => inzetten op een internalistische of ervaringsgerichte ethiek

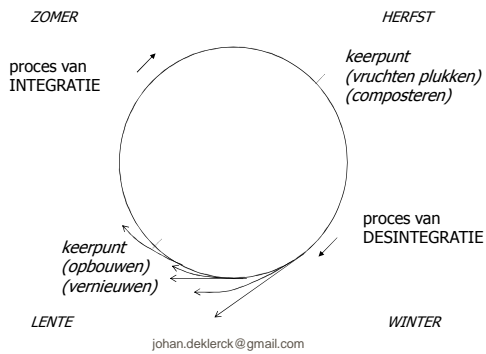
johan.deklerck@gmail.com

*Sociaal Fonds - Vohi - Icoba,
Finale Dag 'Agressie? Speel erop in!'
Brabant, Leuven, 14 december 2017*

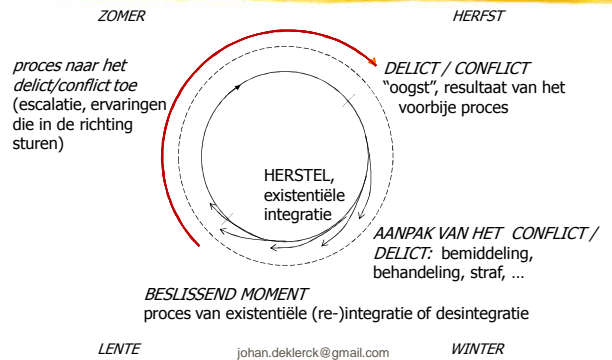
1. INLEIDING
2. LEVENSTROOM EN DESTRUCTIEF RECHT
3. HERSTEL, EEN DUBBEL SPOOR
- 4. HERSTEL, VAN HERFST NAAR LENTE**
5. DE HERSTELPIRAMIDE

johan.deklerck@gmail.com

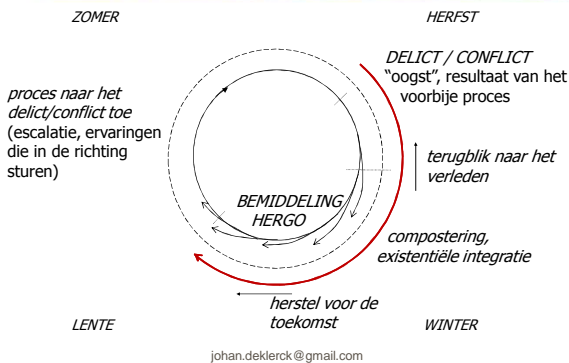
DE CYCLUS VAN INTEGRATIE-DESINTEGRATIE

ONTSTAAN VAN HET CONFLICT / DE ESCALATIE

HERSTEL - BEMIDDELING & HERGO materiële, emotionele en existentiële integratie

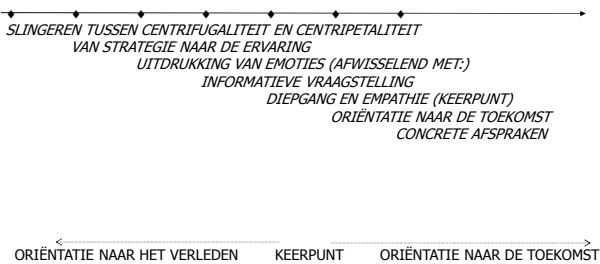

HET BEMIDDELINGSPROCES

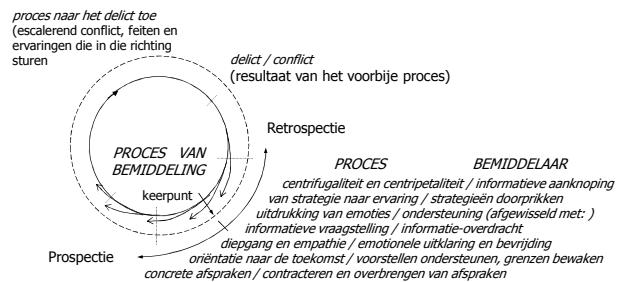
- * start: internalistische ethiek
- * de mens als subject, met zijn ervaring
- * ervaring -> motivatie -> handelen

johan.deklerck@gmail.com

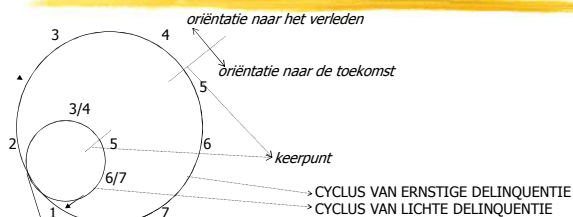
HET BEMIDDELINGSPROCES zeven stappen

HET BEMIDDELINGSPROCES EN DE BEMIDDELAAR

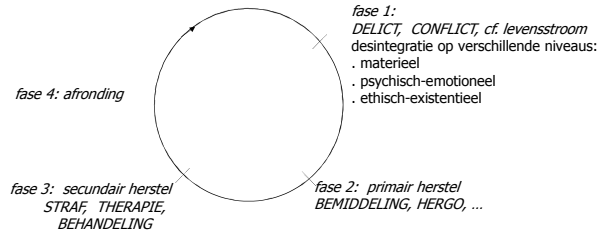
Bemiddelingsproces:
DELINQUENTIE / CONFLICT: licht - ernstig

1. concentratie op de centripetale en centrifugale krachten
2. van strategie naar de ervaring
3. expressie van de emoties rond de feiten (afgewisseld met:)
4. informatieve bevraging
5. verdieping en empathie (keerpunt)
6. oriëntatie naar de toekomst
7. concrete afspraken rond het herstel

johan.deklerck@gmail.com

Bemiddeling in breder perspectief

johan.deklerck@gmail.com

Sociaal Fonds - Vohi - Icoba,
Finale Dag 'Agressie? Speel erop in!'
Brabant, Leuven, 14 december 2017

1. INLEIDING
2. LEVENSSSTROOM EN DESTRUCTIEF RECHT
3. HERSTEL, EEN DUBBEL SPOOR
4. HERSTEL, VAN HERFST NAAR LENTE
5. DE HERSTELPIRAMIDE

johan.deklerck@gmail.com

HERSTEL
voorbeelden

"Je kan in de school blijven, maar niet meer in dezelfde klas" "Ik zal die 550 Euro in stukjes iedere maand betalen" "Doe iets aan je alcoholprobleem, want anders word je weer agressief" "Als je je laat behandelen voor je drugsverslaving, dan zal je niet meer moeten stelen en vind je misschien werk" "Ik zal niet meer in jullie straat komen" "Ik zal een cursus 'slachtoffer in beeld' volgen" "Je bent altijd gespannen, waarom volg je geen relaxatiecursus?" "Ik weet een goede therapeutische behandeling. Dan ben je minder angstig en kwetsbaar" "Thuis hebben we nooit iets samen gedaan, en ik voel me nu echt onbeholpen om gewoon gezellig te koken en samen te eten. Ik zou dit graag leren" "Ik ga werken aan mijn gevoelens, mijn frustraties uiten, want tot nu toe kon ik alleen maar op de tafel kloppen" "Het is precies alsof ik mannen die me willen misbruiken, aantrek. Ik moet iets doen aan mijn zelfbescherming, ik moet leren om mijn vrouwtje te staan" "Het trauma uit mijn jeugd is nog altijd niet verwerkt, en daar moet ik iets aan doen want dan zal ik minder vlug woedend worden ..."

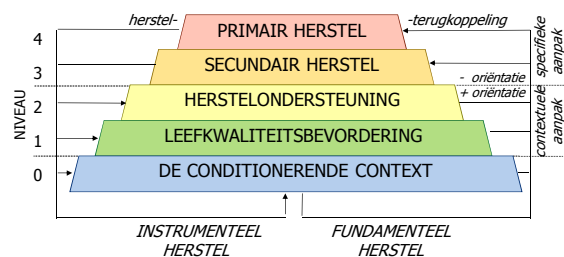
johan.deklerck@gmail.com

DE HERSTELPIRAMIDE
kader voor fundamenteel herstel (1)

- * herstel gaat verder dan de feiten
- * herstel gaat ook rond de bredere context
- * een herstelgerichte cultuur kan een basiscultuur zijn in een school, organisatie, instelling, bedrijf, buurt, ...
- * de herstelpiramide:
 - . verruimt en oriënteert: "denk breder"
 - . gaat fundamenteeler: "achterliggende thema's meenemen"
 - . brengt orde in de vele mogelijkheden

johan.deklerck@gmail.com

DE HERSTELPIRAMIDE
kader voor fundamenteel herstel (2)

(Deklerck, 2005, IV, 277-288)

johan.deklerck@gmail.com

DE HERSTELPIRAMIDE

niveau 4: primair herstel -> de feiten

- "primair": rond de feiten, het conflict, het delict,

VOORBEELDEN:

- "sorry", een handdruk, vergeten en vergeven"
- bemiddelingsgesprek, herstelgericht groepsoverleg (hergo),
- financiële schadevergoeding
- ritueel, alleen of met andere betrokkenen, de partijen
 - *tekening wordt een bootje dat wegdrijft of een prop voor het vuur*
 - *gedicht, bloemen brengen, kaartje sturen, brief voor de andere partij,*
 - *voorwerp van het delict verbranden, foto kapotscheuren.*
 - *kaars branden, gebed of biecht, wassen en zuiveren*
- Afspraken maken rond hoe het verder moet

johan.deklerck@gmail.com

DE HERSTELPIRAMIDE

niveau 3: secundair herstel -> persoon, levensstroom

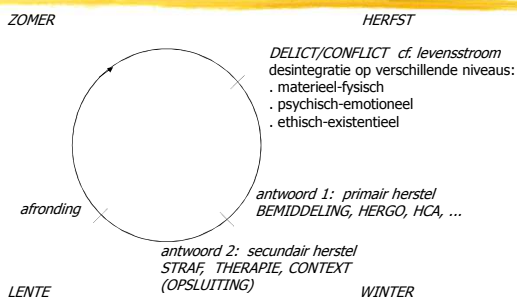
- "secundair":
 - *niet meer op de feiten, maar op de achterliggende context.*
 - *géén volgorde in tijd*
- stop in de levensstroom: werken aan materieel, emotioneel en existentieel herstel binnen het eigen leven
- "persoon", het sociale netwerk, de bredere omstandigheden

VOORBEELDEN

- werken aan scheefgelopen relaties, kansarmoede, achterstelling, integratie, schuldbemiddeling, familiërelaties, groepsdynamiek
- therapie, hulpverlening, ontwenning, omgaan met de agressie, angst, frustraties, gezag, frustraties,
- contextueel herstel: Columbus, Signs of safety, contextmethodieken...

johan.deklerck@gmail.com

HERSTEL: EEN INTEGRALE AANPAK

- * primair en secundair: afstand van de feiten
- * geen chronologie: antwoorden kunnen zich vermengen in de tijd

johan.deklerck@gmail.com

DE HERSTELPIRAMIDE

niveau 2: herstelondersteuning

- positieve oriëntatie: niet-problematische initiatieven vanuit herstelperspectief
- moeten betrokkenen helpen beter te functioneren met zichzelf, hun sociale en familiale omgeving
- gericht op het verhogen van de levenskwaliteit: problemen en herstel van niveau 3 en 4 als achtergrond voor keuze en inhoud van de activiteiten

VOORBEELDEN

- bv. het trainen van sociale vaardigheden, arbeidsvaardigheden, het leren functioneren in gestructureerde kaders, leren solliciteren, relaxatie en autogene training, communicatietraining of relatievorming, het anders zijn van man en vrouw, seksualiteit, interculturaliteit, het leren spreken in groep, geweldloze weerbaarheid, assertiviteitstraining, relaxatie, ...

johan.deklerck@gmail.com

DE HERSTELPIRAMIDE

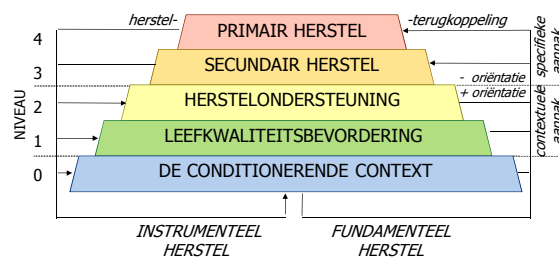
niveau 1: leefkwaliteitsbevordering

- Het alledaagse leven zelf: "leven leren" of het "leren leven"
- Basis voor initiatieven van niveau 4, 3 en 2 (specifieke vaardigheden en competenties, om voorwaardescheppende activiteiten
- 10 orthopedagogische grondvormen (W. Ter Horst, 1988):
 - *"eten, drinken, praten, aanraken, verzorgen, leren, spelen, werken, feest vieren, er op uit trekken"*
 - lijkt vanzelfsprekend, maar is een ontbrekende basis bij veel gekwetste kinderen en jongeren

johan.deklerck@gmail.com

DE HERSTELPIRAMIDE

kader voor fundamenteel herstel

(Deklerck, 2005, IV, 277-288)

johan.deklerck@gmail.com

FUNDAMENTEEL HERSTEL

definitie

Herstel drukt zich uit in een toenemende materiële, psychische en existentiële **vrijheid** die als gevolg van het delict door de betrokken partijen in verschillende mate teruggedrongen kan zijn.

Fundamenteel herstel betekent bovendien dat mogelijke factoren die aanleiding gaven tot het delict, zoals bijvoorbeeld slachtofferervaringen bij de dader, agressieprovocerende houdingen bij het slachtoffer of criminogenetische factoren in **de omgeving** ook in rekening gebracht worden, en bijdragen tot een dieper, existentieel herstel dat het zich opnieuw en ten volle verbinden met zijn levensstroom betekent.

Uit: Deklerck J., diss. doct., 2005, IV, 241-242

johan.deklerck@gmail.com

DE HERSTELPIRAMIDE

verdere uitleg (1)

- * vier + één niveaus:
 - . boven: iemands levensloop
 - . onder: de bredere context
- * niveau 3 en 4:
 - . op de problemen gericht
 - . specifieke aanpak
- * niveau 1 en 2:
 - . op positieve kwaliteiten gericht
 - . contextuele aanpak

johan.deklerck@gmail.com

DE HERSTELPIRAMIDE

verdere uitleg (2)

- ☞ instrumenteel en existentieel herstel:
 - . verticale tweedeling van de herstelpiramide
 - . kan op niveau 1 t.e.m. 4
 - . niveau 3 & 4: herstel
 - . niveau 1 & 2: herstel als breder leer- en ontwikkelingsproces
- ☞ instrumenteel herstel en leren:
 - . bv. beroep, administratie, huisvesting, computer, talen, etc.
- ☞ existentieel herstel en leren:
 - . bv. zijns- en zinsvragen, relaties, vriendschap, man-vrouw, kinderen, leedverwerking, etc.

johan.deklerck@gmail.com

DE HERSTELPIRAMIDE

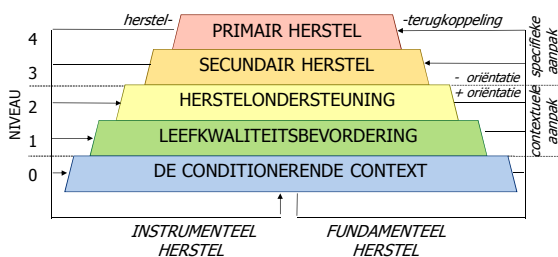
verdere uitleg (3)

- * integrale benadering
- * instrumenteel en fundamenteel herstel
- * gezin, school, onderwijs, instelling, organisatie, gevangenis: kader waar dit kan plaats vinden
- * existentiële (re-)integratie als uitgangspunt
 - . in de samenleving, de sociale omgeving, ...
 - . in zichzelf (!)

johan.deklerck@gmail.com

DE HERSTELPIRAMIDE

kader voor fundamenteel herstel

(Deklerck, 2005, IV, 277-288)

johan.deklerck@gmail.com

FUNDAMENTEEL HERSTEL

- * Brede definitie:
 - . niet herleid tot 'restorative justice'
 - . niet herleid tot bemiddeling, of herstelgerichte praktijken
- * kern: herstel van de vrijheid
- * feiten én persoon
- * integratie van de context: micro, meso, macro
- * integratie van het psychologisch en sociologisch perspectief
- * integratie van "straf"

johan.deklerck@gmail.com

*Sociaal Fonds - Vohi - Icoba,
Finale Dag 'Agressie? Speel erop in!'
Brabant, Leuven, 14 december 2017*

1. INLEIDING
2. LEVENSTROOM EN DESTRUCTIEF RECHT
3. HERSTEL, EEN DUBBEL SPOOR
4. HERSTEL, VAN HERFST NAAR LENTE
5. DE HERSTELPIRAMIDE

johan.deklerck@gmail.com

MEER INFO?

TWEDE HERWERKTE EDITIE

Deklerck, J. (2011),
De preventiepiramide.
*Preventie van
probleemgedrag in
het onderwijs.*
Acco, Leuven

johan.deklerck@gmail.com